

Representantforslag nr. 109

(2007-2008)

fra stortingsrepresentantene Line Henriette Holten Hjemdal, Dagrun Eriksen og Ola T. Lånke

Dokument nr. 8:109 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Line Henriette Holten Hjemdal, Dagrun Eriksen og Ola T. Lånke om sterkere økonomiske insentiver for å styrke vedlikeholdet av fredede private bygninger

Til Stortinget

BAKGRUNN

I Norge er cirka 4 500 bygninger fredet gjennom vedtak etter kulturminneloven. Omkring 60 prosent av disse bygningene er i privat eie. Eiere av fredede bygninger er etter kulturminneloven forpliktet til å sikre kulturverdier for samfunnet, men den samme loven gir eierne få rettigheter. Mange eiere opplever at det er et urimelig misforhold mellom de plikter de pålegges i forbindelse med et fredningsvedtak, og de rettigheter de har etter loven. Eierne kan oppleve å bli umyndiggjort selv i sin egen bolig.

Foreningen FREDET, som er en landsdekkende interesseorganisasjon for eiere av vedtaksfredet privat eiendom, etterspør nå flere offentlige insitamenter til vedlikehold av fredede bygninger i privat eie. Ifølge foreningen er situasjonen i dag slik at eierne betaler langt mer i skatt og avgift på pliktig vedlikehold og restaurering av vernede bygninger, enn de mottar i offentlig støtte. Tilskuddene er i tillegg innrettet slik at de premierer skippertak når forfallet er kommet for langt. Skippertak er en dyrere måte å bevare kulturminner på enn jevnt vedlikehold, og innebærer i mange tilfeller at deler av kulturminnet blir ødelagt. Økte tilskudd er med andre ord ikke nok til å løse dette problemet.

Før 2005 kunne kostnader ved ivaretagelse av fredet bygg fradragføres mot alminnelig inntekt. Etter at boligbeskatningen ble endret i statsbudsjettet for 2005, har det ikke vært noen offentlige insitamenter

til vedlikehold av fredede bygninger i privat eie. Vedlikeholdet av fredede bygg har påviselig blitt redusert vesentlig etter dette.

Etter kulturminneloven er ivaretagelse av kulturminner et nasjonalt ansvar. Eiere av private, fredede bygninger opplever imidlertid at plikten og kostnaden ved dette nasjonale ansvaret er overført til dem uten at det følger med ordninger som i tilstrekkelig grad kompenserer for de kostnader og ulemper som følger av fredningen.

Innføring av skattefradrag for kostnader påløpt i forbindelse med pliktig, antikvarisk ivaretagelse av en fredet bygning, vil kun frigjøre midler ved ivaretagelse av selve kulturminnet. Dermed kan eier avse mer midler til vedlikeholdet, og resultatet vil høyst sannsynlig være at vedlikeholdet øker betydelig straks etter innføringen av en slik ordning. En momskompensasjonsordning vil ha mye av den samme effekten ved at den reduserer kostnaden slik at det blir utført mer vedlikehold for de midler eier kan avse. I England, Danmark og Frankrike har de innført en slik ordning med positiv effekt på vedlikeholdet.

1 prosent av Norges kulturminner forsvinner hvert eneste år. Kulturminneåret i 2009 vil være en gylden anledning til å snu denne utviklingen.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2009 fremme forslag om ordninger som gir sterkere økonomiske insentiver, herunder moms- og fradragkompensasjon, låneordninger, direkte støtte eller liknende, til private eiere av fredede bygg for å styrke vedlikeholdet av bygningene.

